

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Mundus Aspectabilis Philosophice Consideratus

Falck, Joseph

Augustae Vindelicorum, 1740

§. IV. Rationes Contrariæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95848](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95848)

cumque velo Neapolitano vas, in quo posita erat caro, sic obduxisset, ut aer quidem subire, muscæ verò aut vermiculi ingredi non possent, ex ea carne nullus vermis prodiit, tamen muscæ vermes aut ova in ipso velo reliquerint. 4. Quia aqua intra recipiens conclusa exsucto aëre vermes nullos, etiam ad annos relicta, generare visa est. 5. Quia non prodeunt novæ animalium species: ergo indicium est, non ex tumultuario elementorum congressu, sed ab aliis jam existentibus ortum ducere.

§. IV.

Rationes Contrariæ.

Dicunt aliqui 1. Non esse credibile, tot dari hinc inde semina, quot nascuntur huiusmodi animalcula; quis enim ignorat, sæpius intra breve tempus effundi integros cimum, pulicum, ranarum, scarabæorum exercitus? potius ergo dicendum est, illa ex alia promiscuè materia prodire. Resp. nemini hoc esse incredibile, qui noverit fecunditatem huiusmodi animalculorum: quis enim nescit, qua ratione ovulis turgeant pulices? quot semina deponant pediculi, & alia huiusmodi animalia? Aug. Hauptman in sua animata imagine mortis scribit, se deprehendisse vermem, qui intra dimidiam horam 50. alios produxerit: totidem ex uno culices prodire testatur Redi, qui etiam affirmat, muscas quasdam virides adeò esse fecundas, ut 200. ova reddere possint. Sunt & sua araneis ova, velut folliculis inclusa, quibus ruptis prodit araneolus minutissimus, qui vixdum exclusus incipit texturæ suæ opus; atque ex uno huiusmodi folliculo vidit Kircherus 20. 30. & 40. prodire foetus, Redi 160. & Musterus omnino 300. De locustis Alcazuinus ait, singulas in terræ scrobibus 100. ova deponere. Arist. lib. 6. Hist. Anim. c. 37. refert, se murem prægnantem in vase miliario deprehendisse, & paulò post aperto vase 120. musculos fuisse editos. Ova in piscibus per se manifesta sunt, uti & in aliis plurimis. Unde Arithmetici faciliè ostendunt, huiusmodi animalia, si cum proportionem multiplicarentur per sua semina, & nullum eorum periret, intra sat breve tempus ita auctum iri, ut nec cali ambitus illa caperet.

At 2. Esto fecunda sint huiusmodi animalcula, quis tamen credat, eorum semina ubivis locorum spargi & inveniri, in quibus illa nascuntur? reperiuntur enim copiosè vermes, erucæ, &c. in plantis, foliis, floribus, in fructuum medullis, in lacte, caseo, &c. unde autem in his omnibus semina, ex quibus enascantur? Resp. huiusmodi animalium semina plerumque in eorum excrementis latere; cum igitur ejusmodi animalcula in plantis & floribus pabulum quarant, simul etiam sordibus seminariis illos inficiunt, uti suis inficiunt puerorum capillos pediculi. Sæpius deinde jam enati vermes pabulum quærendo in fructus medullam penetrant, etiam intra nuces, dum cortex adhuc tenerior est, ibique delitescent & nutriuntur; hinc in ejusmodi fructibus communiter reperies foramen exiguum. Potest etiam fieri, ut, dum florent arbores, & folliculi necdum induruerè, à variis, quæ ibidem pabulantur, insectis semina recondantur velut in tuta matrice, tum obducto cortice munita interius lateant, & succo alimentario nutriantur. Et generaliter loquendo huiusmodi semina quaquaversum deferuntur, & sparguntur, aut per halitus sublatos, aut per aquarum alluviones, per pluvias & ventos, per volucres & alias causas similes;

miles; hinc sæpius in fastigiis turrium nascuntur flores & plantæ, & ferè ubique adsunt dispositiones necessariæ, prodeunt viventia. Idem dicendum de lacte & caseo, dum semina per aërem sparsa recipiunt, aut eadem deponunt muscæ, aliæque ejusmodi animalcula, cumque ibidem subiectum & alimentum aptum inveniant, vitam incipiunt in actu secundo, rodunt, penetrant ulterius, crescunt, multiplicantur.

3. Sponte nascentia, ut multi perhibent, oriuntur ex fimo animalium aut cadaveribus eorum: ergo dicendum est, illa nasci potius ex putri, quam ex semine. Resp. ne. conseq. In hac enim materia putrida, si quæ nascantur animalia, vel jam latent semina, vel aliunde advehuntur. Sic fieri potest, ut apes, vespæ, fuci, crabrones, ex equi, asini, bovis & cervi excrementis nascantur, quia alimentum, quod inficitur semine illorum, vel aliorum etiam insectorum, commune illis animantibus est: sic etiam in cadaveribus animalium latere possunt semina, aut aliunde advenire.

4. In ipsis hominum visceribus nascuntur vermes, subinde in hepate, in stomacho, in pulmonibus; atqui non videtur, qua ratione semina per meatus tenuissimos potuerint illuc penetrare: ergo aliunde nascuntur, quam ex semine. Resp. ne. min. quod enim in stomacho, & aliis hujusmodi partibus magis patentibus nasci possint, non est difficultas, cum semina hauriri possint cum aëre, vel cibis, sique inveniant dispositiones necessarias, crescunt & nutriuntur; hinc pueri, qui dulcioribus vescuntur, plerumque magis abundant vermibus, quia hoc est idoneum pro illis pabulum. Quæ adduntur de partibus magis reconditis, dicendum quoque est, illuc posse penetrare semina, aut etiam formata jam in stomacho animalcula, quod non ita mirum esse debet, si fidem habeamus P. de Lanis, qui testatur, se per microscopium vidisse sæpius vermiculos tam parvos, ut 27. milliones simul sumpti non excessissent magnitudinem grani triticei, habebantque pedes plurimos. Id confirmat D. Malezieu in hist. Acad. Regiæ ad annum 1718. dum asserit, se suo microscopio deprehendisse in guttulis liquorum animalcula adeò exigua, ut 27. milliones vix adæquarent micam casei: eorum aliqua ita erant translucida, ut in iis distinguerentur viscera, & interni motus; imò etiam detexit, quædam esse ovipara, alia vivipara.

5. Ex putri nascuntur animalia perfectiora sine semine: ergo à fortiori imperfecta. Ant. prob. quia ex putribus navium fragmentis nascuntur anates Scoticæ, quæ dicuntur Bernicæ aut Brantes. Resp. ne. ant. probationem sic explicant: cum in mari glaciali innumeri stabulentur anseres & anates, ut historiæ navigationum habent, deponunt tantam ovorum in glacie copiam, quantam alendis septentrionis regionibus sufficere posset; huic autem mari vicinæ sunt Insulæ Scotiæ, Hybernæ, Norvegiæ: quare ad has ova illa rupta per æstatem glacie feruntur facili, & licet rumpantur cortices, potest tamen spermaticus humor eò devehiri, & cum fluctibus, saxis, arboribus, & navibus allidi, qui si rimam aliquam & matricem sibi convenientem invenerit, incipit fermentari ac vim suam exerere, tum in fungum dilatatur, deinde velut in Zoophyllum vermem degenerat, ac tandem formatur in anatem.

6. Ex eadem putri materia nascuntur insecta diversa, muscæ, culices, vermiculi, erucæ, scarabæi; & quidem inter hæc ipsa magna rursus est diversitas; sunt enim coloris diversi, nigri, glauci, viridis; quædam cornuta, pilosa, aculeata, majora, minora, &c. ergo non oriuntur ex semine, quia semper procrearentur similia. Resp. ne. conseq. Imprimis in eadem materia putri diversa pos-

possunt latere semina, & quamvis hæc diversa non sint, diversa tamen possunt prodire animalcula pro varia dispositione subjecti, in quo recipiuntur, & alimenti, quo nutriuntur: hinc colorum varietas, quæ nec in brutis perfectis differentiam fundat specificam. Deinde ipsa hæc insecta jam enata diversas subeunt metamorphoses; vix enim est tale animal alatum, quod non prius fuerit vermis: id patet ex muscis, erucis, scarabæis, &c. quorum ovula primò formantur in vermiculos, deinde acquirunt alas, subinde redeunt in vermes, ut de quibusdam scarabæis constat. Exemplum bombycis & papilionum jam alibi attulimus.

§. V.

De ortu & interitu Animalium perfectorum.

OMne vivens ex semine nasci hætenus probatum est; sed adhuc magna superest difficultas, qua ratione ipsum semen animetur, instruatur organis & in perfectum formetur animal: Medici hæc tractant fusiùs, nos brevius. Itaque distinguendum statim est inter animalia ovipara, & vivipara: ista foetum profundunt vivum, illa edunt ova, ex quibus educitur foetus. Ut à notioribus incipiamus, consideremus gallinam: in hac deprehenditur ovarium supra uterum, in quo ovorum rudimenta tanquam uvæ in racemo disposita cernuntur: ubi vitelli majores sunt facti, abrupto pediculo per infundibulum decidunt in uterum, ubi albumine circumdantur, nec ullibi utero adhærescunt, sed ibidem dilatantur, & augentur per applicationem alimenti velut fabæ in sinu terræ, ac tandem ovum perficitur, & in lucem profunditur; nec tamen ad pulli procreationem servit, nisi fuerit priùs à gallo foecundatum; tum si gallina hujusmodi ovis incubet, circa 22. diem prodit pullus.

Totum naturæ progressum describit Malpighius, Harveus, Fabri, &c. qui totidem ova foecunda acceperunt, & melioris notæ microscopio quotidianas mutationes observârunt. In medio vitelli jam ante incubationem apparet cicatricula, quæ est primum pulli exordium, velut in plantis punctum germinans seu corculum. Primo incubationis die cicatricula instar circelli albi dilatatur, atque etiam in modum lentis assurgit versùs cacumen obtusum ovi, sensimque augetur notabiliter. Post duos dies videtur macula multis circumscripta circellis, in quorum medio apparet punctum album, quod obvolvitur liquore transparente, cujus limbus purpurascit. 4. die punctum sanguineum micat in medio instar scintillæ, quod primum cordis est rudimentum, sique illud acupugneris, subfilit, & pulsu crebriore micat, unde & punctum saliens nominatur. 6. die apparet capitis primordium in tres bullulas divisum, quarum duæ sunt oculi, & illæ nigræ sunt, tertia est cerebrum. 7. die videntur primordia partium omnium pulli innatantis in suo pabulo, ac sese moventis, quæ sensim perficiuntur, donec 14. die plumis vestiri incipiat; earum enim radices videntur, ut totidem nigrantia puncta. Postmodum quantum augetur pullus, tantundem minuitur albumen, & sensim totus vitellus membranâ circumvolvitur, & intra pulli ventrem recluditur, ut scilicet eo nutriatur, quamdiu manet inclusus, & donec ejus rostrum ad captandum cibum evadat firmius. Denique post 20. diem in lucem prodit pullus, rostrò, vel ut quidam putant, gallinâ testam frangente ad pipitum pulli. Hæc est quorundam observatio, quamvis paulò aliter describant alii.

M m

Diffi-